

bevolkingsonderzoek

zuid-west

Voor vroege opsporing van kanker

JAARBERICHT 2009

Voor u ligt het jaarbericht 2009 van Bevolkingsonderzoek Zuid-West. Bevolkingsonderzoek Zuid-West voert het bevolkingsonderzoek uit naar borstkanker, baarmoederhalskanker en het proef-bevolkingsonderzoek naar darmkanker in Zuid-Holland en Zeeland. Het jaarbericht bevat de belangrijkste resultaten en highlights van de bevolkingsonderzoeken in 2009. Het uitgebreide verslag is te downloaden op onze site: www.bevolkingsonderzoekzuid-west.nl.

Samen

Bevolkingsonderzoek Zuid-West bestaat uit vier dochterorganisaties die het bevolkingsonderzoek borstkanker (SBBZWN, BoBWest) en baarmoederhalskanker (SBKZ, SBBW) uitvoeren. Deze stichtingen zijn per 1 juli 2009 bestuurlijk samengevoegd onder de holding Bevolkingsonderzoek Zuid-West.

Bevolkingsonderzoek Zuid-West heeft een drietal locaties: één in Vlaardingen (borst-, baarmoederhals- en darmkanker) en twee in Leiden (borst- en baarmoederhalskanker). Daarnaast zijn er twee separate beoordelingseenheden in Goes en Dordrecht.

In 2009 is op steeds meer terreinen samengewerkt om zo invulling te geven aan harmonisatie van processen en uniformiteit. De organisatie heeft naast een nieuwe naam ook een nieuwe huisstijl gekregen die in de tweede helft van 2009 overal is doorgevoerd.

We kunnen concluderen dat de fusie goed geslaagd is en nu al zijn vruchten afwerpt.

W.W.J. Spijker M.L. Bot
Raad van Bestuur

Jaarbericht 2009

SAMENWERKING

Op 18 mei vond een grote fusiebijeenkomst plaats om op een informele manier kennis te maken met elkaar en alle medewerkers te informeren over de laatste stand omtrent de fusie.

<COMMUNICATIE **EEN UNIFORME HUISSTIJL**> Eén van de eerste uitingen van samenwerking was op COMMUNICATIE gebied. Bij de fusie zijn we overgegaan op één uniforme huisstijl die doorgevoerd is op alle COMMUNICATIE dragers. De regionale huisstijl sluit aan op de landelijke huisstijl met het oog op een herkenbare en betrouwbare uitstraling.

“Ik hoop dat we uit beide organisaties het beste kunnen halen en dat we alle positieve dingen kunnen samenvoegen tot een goed geheel wat uiteindelijk resulteert in een plezierige samenwerking!”

<MARJA HURXKENS hoofdlaborant SE52/SE56>

Zowel op de locaties in Leiden als in Vlaardingen is er in 2009 veel aandacht besteed aan het verbeteren van de **interne communicatie** en cultuur.

Op beide locaties zijn **trainingstrajecten** ingezet voor medewerkers en leidinggevenden.

COLON

<SAMENWERKING **VERVOLGONDERZOEK**> Naar aanleiding van de eerste studie is besloten de opgedane ervaring te gebruiken voor een vervolgstudie (CORERO II). Kandidaten worden uitgenodigd voor een VERVOLGONDERZOEK met een interval van 1, 2 of 3 jaar. In deze studie wordt alleen de ontlastingstest met het buisje (FIT) gebruikt. Begin 2009 is een nieuwe WBO vergunning afgegeven voor een derde studie, COCOS (Colonoscopy or Colonography for Screening). In SAMENWERKING met het Academisch Medisch Centrum wordt een studie gedaan naar de opkomst en opbrengst als mensen direct worden uitgenodigd voor een COLONOSCOPIE of een scan van de dikke darm, de zogenaamde CT-colografie. Beide studies lopen door tot in 2010.

Intro

Bij bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker is in 2009 de opkomst onder 30-jarigen achtergebleven. Door het uitgeven van een glossy magazine wordt beoogd de informatie omtrent het bevolkingsonderzoek aan de jonge vrouwen te verbeteren en de opkomst te verhogen in de toekomst.

Bij bevolkingsonderzoek borstkanker is de deelname in 2009 iets lager ten opzichte van vorige jaren. Een van de oorzaken is het strenge winterweer waardoor relatief veel cliënten thuis bleven.

Aan het proef-bevolkingsonderzoek darmkanker is een vervolg gegeven in 2009. Ook is een nieuwe studie opgezet in samenwerking met het AMC en EMC.

MAGAZINE

Bevolkingsonderzoek Zuid-West besteedt meer aandacht aan de relatief lage opkomst van de 30-jarige vrouwen. De 30-jarigen kregen in de regio Leiden voorafgaande aan hun uitnodiging een brief, als voorafkondiging. Ook kregen ze al na drie maanden een herinnering boven op de herinnering na zes maanden. Deze maatregelen laten een duidelijk positief effect op de opkomst zien.

In 2009 is het glossy magazine Leven & Lijf uitgegeven door Bevolkingsonderzoek Zuid-West in de regio Rotterdam e.o. Uit onderzoek blijkt dat kennis, bijvoorbeeld opgedaan uit het magazine over het bevolkingsonderzoek de bereidwilligheid tot deelname verhoogt (TNS NIPO, januari 2009).

Borstkanker

Door de digitalisering is het nodig om analoge foto's van voorgaande rondes digitaal te maken door ze in te scannen.

<RESULTATEN> Voor het bevolkingsonderzoek borstkanker worden vrouwen van 50 tot en met 75 jaar uitgenodigd voor een mammografie in een van de vaste of mobiele screeningseenheden in de regio. Het streven is om de vervolgonderzoeken twee jaar na het vorige onderzoek, met een marge van twee maanden, te laten plaatsvinden. Op deze manier wordt voorkomen dat het **INTERVAL**, de periode tussen twee onderzoeken, te lang wordt.

In de tabel zijn de resultaten weergegeven voor het jaar 2009, uitgesplitst naar regio West (voormalig BoBWest-regio) en Zuidwest (voormalig SBBZWN-regio).

De deelname was in 2009 iets lager ten opzichte van vorige jaren. Een van de oorzaken hiervan is het strenge **WINTERWEER** aan het einde van het jaar waardoor relatief veel cliënten thuis bleven. Het verwijzingspercentage is in 2009 boven de 2 procent uitgekomen. Hiermee wordt de trend van de laatste jaren doorgezet. Een belangrijke reden van deze stijging is de digitalisering die geheel doorgevoerd is in 2009.

Resultaten van de screening	Regio West	Regio Zuidwest
Aantal uitgenodigde vrouwen	119.692	159.536
Deelname totaal (n.a.v. uitnodiging)	77,8%	75,8%
Deelname totaal (n.a.v. uitnodiging) 50-69	78,2%	76,8%
Deelname totaal (n.a.v. uitnodiging) 70-75	75,1%	74,3%
Taakstelling	99.889	126.000
Aantal onderzoeken	94.889	123.829
Onderzocht eerste ronde	11.389	14.361
Onderzocht vervolgronde	83.500	109.468
Verwijzingen	1.956	3.036
Verwijzingspercentage	2,1%	2,4%
Borstkanker (n)	NB	677
Treffergetal eerste ronde	NB	6,1 ‰
Treffergetal vervolgronde	NB	5,4 ‰

Intro

Voor bevolkingsonderzoek borstkanker waren de belangrijkste ontwikkelingen in 2009 de digitalisering, de start van de Mass Trial en de verlenging van het HKZ certificaat. Op de locatie Vlaardingingen zijn de radiologische diensten Europees aanbesteed en op locatie borstkanker Leiden e.o. is vorm gegeven aan een nieuw planningsstelsel ter verbetering van het roosteren voor een meer evenwichtige productie.

CERTIFICERING

Het bevolkingsonderzoek borstkanker is in de regio al enige jaren HKZ-gecertificeerd. Om dit certificaat te behouden vindt een jaarlijkse audit plaats en één keer in de drie jaar volgt een grote audit om het certificaat te verlengen. Zowel locatie Leiden als Vlaardingingen zijn geïnspecteerd. Het resultaat was goed: er was slechts een enkele afwijking van de HKZ-norm. Kema heeft zodoende het certificaat verlengd.

DIGITALISERING

De implementatie van de digitalisering is in 2009 verder gegaan met het omzetten van screeningseenheden van analogo naar digitaal. Eind 2009 waren alle units volledig digitaal behalve de SE88 die voor januari 2010 ingepland is.

Darmkanker

Buitenlands onderzoek heeft uitgewezen dat een voor-aankondiging opkomstverhogend werkt. Hierna kregen de kandidaten de uitnodigingsbrief en folder.

<RESULTATEN> De deelname van de hele groep was 48%. In de groep gFOBT nam 49,5% deel, in de groep FIT was de opkomst 61,5%. Aan de sigmoidoscopie nam 32,4% deel. De lage deelname in deze laatste groep was volgens verwachting. Er was een significant verschil in de gFOBT groep tussen geslacht en leeftijd op de participatie. De **DEELNAME** bij vrouwen tussen 50 en 59 jaar was significant hoger dan bij mannen, terwijl er geen verschil was in de andere **LEEFTIJDGROEPEN**. De opkomst bij mannen tussen de 50 en 59 jaar was significant lager dan bij mannen tussen de 60 en 64 jaar. De opkomst was gelijk in de verschillende leeftijdsgroepen bij de vrouwen. Bij alle drie de screeningsgroepen was het plattelandsgedebied en een hogere SES bepalend voor een hogere opkomst (Hol L. et al., Gut 2010;59:62-68).

N (%)	gFOBT	FIT	FS*
Completed screening test	2.351	2.975	1.386
Positive screening tests	65 (2.9)	143 (4.8)	142 (10.2)
Colonoscopy performed	62 (95)	137 (96)	141 (99)
Detection Rate			
Completed screening test	4 (0.2)	7 (0.2)	272 (19.6)
Positive screening tests	12 (0.5)	23 (0.8)	183 (13.2)
Colonoscopy performed	22 (0.9)	59 (2.0)	103 (7.4)
Colonoscopy performed	6 (0.3)	14 (0.5)	8 (0.6)
Positive predictive value			
Completed screening test	35.5	43.1	na
Positive screening tests	9.7	10.2	na

* Findings during sigmoidoscopy and colonoscopy
Advanced adenoma: adenoma > 10 mm, villous component (> 25% vilous) or high-grade dysplasia;
gFOBT: guaiac-based faecal occult blood test; immunochemical faecal occult blood test; FS: flexible sigmoidoscopy; n.a.: not applicable

Intro

In 2009 heeft de CORERO studie een vervolg gekregen. Kandidaten worden uitgenodigd voor een vervolgonderzoek met een interval van 1, 2 of 3 jaar. In deze studie wordt alleen de ontlastingstest met het buisje (FIT) gebruikt omdat deze in de eerste studie liet zien dat zowel de opkomst als opbrengst hoger zijn dan bij de ouderwetse kaartjetest. Ook is een nieuwe groep kandidaten uitgenodigd om 2 buisjes te laten onderzoeken op verschillende dagen om de meeropbrengst voor het vinden van hoog risico poliepen en darmkanker te meten.

Daarnaast is begin 2009 is een nieuwe WBO vergunning afgegeven voor een derde studie, COCOS (Colonoscopy or Colonography for Screening). In samenwerking met het Academisch Medisch Centrum wordt een studie gedaan naar de opkomst en opbrengst als mensen direct worden uitgenodigd voor een colonoscopie of een scan van de dikke darm, de zogenaamde CT-cografie. In totaal worden 7500 mensen uitgenodigd voor één van de onderzoeksvormen.

CIJFERS OP EEN RIJ

In totaal 65 cliënten hadden een afwijkende uitslag bij de gFOBT groep (2,8%). Bijna iedereen (95%) onderging een vervolgonderzoek (colonoscopie). Bij 22 mensen werd een advanced adenoom gevonden, bij zes mensen direct darmkanker. De positief voorspellende waarde (ppv) van de gFOBT was 35,5% voor de advanced adenomen en 9,7% voor de darmkanker. In de FIT groep bij een afkapwaarde van 100ng/ml was 4,8% positief (143 mensen). 137 mensen (96%) ondergingen een colonoscopie. Bij 59 mensen (2,0%) werd een advanced adenoom gedetecteerd en darmkanker bij 14 mensen (0,5%). De positief voorspellende waarde bij FIT (43,1% en 10,2%) was vrijwel gelijk aan die van de gFOBT. De procedure van de sigmoidoscopie was compleet bij 1.386 mensen (91%). Een incompleet onderzoek was te wijten aan een onvoldoende voorbereiding of een onvolledig onderzoek. In totaal 142 mensen (10,2%) werden verwezen voor nader onderzoek. Van alle vervolgonderzoeken waren er 103 mensen (7,4%) met een advanced adenoom en 8 mensen (0,6%) met darmkanker.

Baarmoederhalskanker

In 2009 is het rapport Kennissynthese opkomstbevorderende maatregelen bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker uitgekomen. Een van de effectieve maatregelen is een uitstrijkcentrum. Deze alternatieve uitstrijklocatie bestaat binnen de regio van Bevolkingsonderzoek Zuid-West in Rotterdam.

<RESULTATEN> Ieder jaar ontvangen alle vrouwen die in dat jaar de leeftijd van 30, 35, 40, 45, 50, 55 of 60 bereiken, een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. De uitnodigingen worden verstuurd door Bevolkingsonderzoek Zuid-West of door de **EIGEN** huisarts als deze 'zelfuitnodigend' is. In de tabel is de opkomst weergegeven per geboortjaar, uitgesplitst naar regio West (voormalig SBBW-regio) en Zuidwest (voormalig SBKZ-regio).

Het is te zien dat met name de **JONGERE** vrouwen relatief minder deelnemen. Voor de 30-jarigen in regio Zuidwest moet nog opgemerkt worden dat deze opkomst ook achterblijft vanwege het feit dat zij pas laat in het jaar zijn uitgenodigd. Deze cijfers zijn gemeten op peildatum 1 april. Bekend is dat de **DEFINITIEVE** opkomst na een langere doorlooptijd nog enkele procenten hoger uitkomt.

Geboortjaar	Regio West			Regio Zuidwest		
	Uitnod.	Uitstrijkjes	Opkomst%	Uitnod.	Uitstrijkjes	Opkomst%
1949	9.241	5.573	60,3	11.627	7.543	64,9
1954	10.634	6.844	64,4	12.779	8.359	65,4
1959	12.662	8.022	63,4	14.355	9.532	66,4
1964	14.008	9.390	67,0	15.943	10.481	65,7
1969	14.399	9.247	64,2	16.385	9.698	59,2
1974	12.285	7.210	58,7	13.776	7.906	57,4
1979	12.034	6.663	55,4	12.701	5.993	47,2
totaal	85.263	52.949	62,1	97.566	58.175	61,0

Intro

Per 2009 hebben zowel de GGD Zeeland als GGD Zuidhollandse Eilanden de werkzaamheden overgedragen aan Bevolkingsonderzoek Zuid-West. Hiermee is de centralisering van het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker compleet.

Per 1 januari 2010 wordt een nieuwe werkwijze geïntroduceerd. Dan ontvangen alle deelnemende vrouwen een uitslagbrief vanuit de screeningsorganisatie. Dit is eind 2009 getest alvorens operationeel te gaan. Alle vrouwen in de regio Zuid-West ontvangen ongeveer vier weken na het onderzoek een uitslagbrief.

OPKOMST-BEVORDERING

In verband met de achterblijvende opkomst onder 30-jarigen is er in 2009 onderzoek gedaan door TNS NIPO. Een duidelijke voor-aankondiging en het geven van informatie voorafgaande aan de eerste uitnodiging blijken essentiële factoren voor de opkomst in deze groep. In Leiden versturen we daarom een vooraankondiging en twee herinneringen. Dit heeft een positief effect op de opkomst.

In regio Rotterdam is het magazine Leven & Lijf uitgebracht om zo de bereidwilligheid tot deelname te verhogen. Stijging in opkomst is in verband met de kleine pilotgroep niet duidelijk waar te nemen. Een landelijke versie wordt daarom in 2010 ingezet.

Locatie Vlaardingen

Afdeling Borstkanker, Baarmoederhalskanker en Darmkanker

Burgemeester van Lierplein 3
3130 AD Vlaardingen
Telefoon: 010 - 248 20 00

Locatie Leiden

Afdeling Borstkanker

Schipholweg 9
2316 XB Leiden
Telefoon: 071 - 524 42 44

Afdeling Baarmoederhalskanker

Schipholweg 66c
2316 XC Leiden
Telefoon: 071 - 523 23 22

www.bevolkingsonderzoekzuid-west.nl
info@bevolkingsonderzoekzuid-west.nl

bevolkingsonderzoek
zuid-west

Voor vroege opsporing van kanker